

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

99. An quando examinandi ob timorem examinerum turbarentur, si verè
sint idonei, licitum sit eis præmonere de punctis, de quibus erunt
interrogandi? Et an hoc locum habeat tantum in examine ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XCVIII.

An concursus alicuius beneficii vitietur ex eo, quod cum Examinatoribus Synodalibus adhibeantur alij Examinatores non Synodales? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 65.

§. 1. Negatiue respondet Homobonus de exam. Eccl. p. 1. tra. 2. cap. 5. quest. 30. vbi sic. asserit. Si tres Examinatores Synodales ad sint, & alij duo non synodales ad maiorem & abundantiorum cautelam adhibeantur, actus propterea vitari non videtur, presertim cum is actus nature vel forme non repugnet, sed potius ad illius augmentum tendat, nec Concilium id vt superfluum prohibeat, neque vlla taxatiua dictione vtatur. Et ita etiam docet Naldus in summa, ver. examinatores, num. 3. qui adducit pro hac sententia quamdam Rotæ decisionem.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto, & ita docet Massobrius in praxi habendi concursus, requis. 13. dub. 1. n. 2. & Gasias de beneficiis tom. 2. part. 9. cap. 2. n. 83. 324. & 341. vbi adducunt declarationes Sacre Congregationis, ac Rotæ decisiones, per quas determinatum fuit collationes factas, habito concursu cum tribus Examinatoribus Synodalibus, vnâ cum alijs notis ab Archiepiscopo Toletano, absque eo, quod à Synodo approbati sint inualidas esse, easque ad Sedem Apostolicam deuolutas esse. Ad argumentum verò contrariæ sententiæ, respondet Massobrius vbi supra, quem omnino vide.

RESOL. XCIX

An quando examinandi ob timorem Examinatorum turbarentur: si vere sint idonei, licitum sit eos pramonere de punctis, de quibus erunt interrogandi?

Et an hoc locum habeat tantum in examine Episcoporum, v. g. coram Pontifice, & in examine Confessariorum coram Episcopo, & in examine nostrorum Scholasticorum coram Pæposito, & alijs Patribus, secus autem in examine ad aliquod beneficium, quod fieret per oppositionem, & concursum? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 89.

§. 1. Ad hoc dubium affirmatiue respondet Laurentius de Peyrinis in priuile. Mim. 10. 3. cap. 2. in const. Sixti IV. num. 25. vbi sic ait: Sciant Examinatores peccate se omnino mortaliter, si examinandos pramonent de punctis, de quibus in examine eos interrogabunt, fraudulenter enim exercent officium sibi commissum. Verum si alijs examinandi essent euidenter idonei, & ob timorem, vel aliam naturalem verecundiam, aspectu Examinatorum turbarentur, non putarem mortaliter peccare, qui de huiusmodi punctis pramonerent. Ita ille.

2. Sed hæc opinio ita absolute prolata mihi non placet, & ideo illam libenter admitto in examine, v. g. Episcoporum coram Pontifice; in examine Confessariorum coram Episcopo; in examine nostrorum Scholasticorum coram Pæposito, & alijs Patribus, &c. Secus autem dicendum est in examine ad aliquod beneficium, quod fieret per oppositionem, & concursum, nam in tali casu examinandos pramonitus super puncta responderet melius, quam alij, ergo pramonitio illa vergeret in

Hh 2 in

illa remittitur; sed cum Concilium Tridentinum loquatur cum præsupposito, quod examinatores synodales existant, ergo cessante hoc præsupposito, cessare debet eius dispositio.

2. His tamen non obstantibus, negatiuam sententiam docent nouissime Antonius Massobrius in praxi habendi concursus requis. 12. num. 6. à num. 4. usque ad num. 10. & Doctus Melchior Lotterius de beneficiis, tom. 1. lib. 2. quest. 31. num. 71. & supra, vbi notat affirmatiuam sententiam, & decisionem Rotæ procedere, quando concurreret casus mortis, vel absentiaë dupudationem in Synodo infra annum à die celebrationis eiusdem Synodi, vt fuit decisiu per Sacram Cardinalium Congregationem, in vna Panormitana Archiepiscopiteratus, 5. Iulij 1620. coram Illustrissimo Buratto: nam quemadmodum hoc casu, nihil possit imputari Episcopo, qui neque ex forma Decreti Concilij Tridentini, neque ex forma antiquorum Canonum, tenetur intra annum vltra quam semel cogere Synodum; ita si annus iam esset elapsus, omnino imputari ei debet, cur non adimplet formam Concilij Tridentini, cum succedente vacatione, illud possit indicare Synodum; & in prima eius sessione deputare Examinatores Synodales, atque ita Decreti formam adhibere. Sic Lotterius; vnde patet responsio ad argumentum Riccij, Homoboni, & aliorum vbi supra. Et ita etiam hanc sententiam docet Gasias de benef. tom. 2. part. 9. c. 2. num. 92. vbi sic asserit. Magis conformis Concilio videtur sententia Sacre Congregationis, nam elapso anno, defectus Examinatorum contingit culpa ipsius Episcopi non facientis Synodum, in qua illi deputatur, vt disponit Tridentinum, & sic defectus iste culpa sua, & negligentia contingens, non excusat eum ab obseruatione forme, & sic cessat ratio Rotæ. Ita Gasias, & aduersus Riccium hanc etiam sententiam tenet Venerus in exam. Episc. lib. 4. cap. 25. num. 12. asserens beneficium sic collatum, posse ab alio impetrari, quia prouiso deuoluitur ad Sedem Apostolicam ex expresso Decreto Concilij Tridentini. vbi supra. & Bulla Pij V. in Bullatio 12. irritante prouisiones factas sine Examinatoribus synodalibus; & ego hanc sententiam probabiliorē esse existimo: quando vero infra annum Synodi Examinatores mortui fuerint, tunc Episcopus alios eligat iuxta formam Decreti Clem. VIII. quam asserunt Massobrius vbi supra dub. 3. num. 2. & Gasias n. 73.

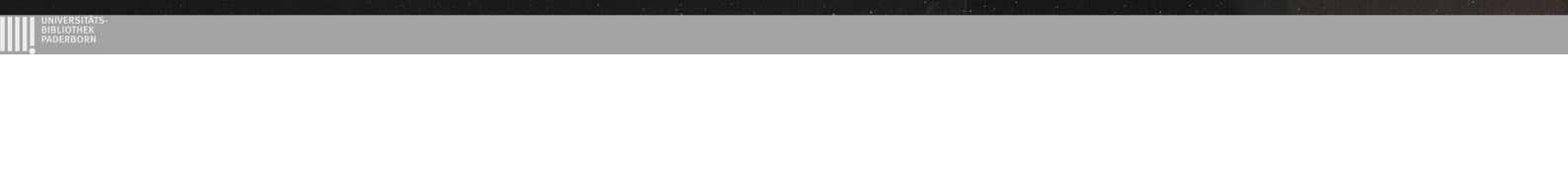
3. Notandum est tamen hic obiter, quod de decreto Sacre Congregationis à Cosimo Cardinali de Torres subscripta, sic asserit. An existentibus in Synodo Doctores, Clerici non Doctores possint eligi in Examinatores Synodales? Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trident. respondit necessario Examinatores eligi debere, qui sunt Magistri, seu Doctores, aut Licentiat in Theologia, aut iure Canonico, si extant; alioquin alios Clericos esse eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei.

4. Nota etiam, quod si quotannis Synodus non fiat, Examinatores semel deputati munus suum debent exercere, donec noua Synodus habeatur, vt refert decisiu Francisc. Leo in thesau. fori Eccl. part. 2. cap. 1. n. 25. si anno autem elapso, aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat; & ita decisiu refert Galesti in Margarit. cas. consilien. ver. Examinatores. n. 1. vide etiam Venerum in exam. Episcop. lib. 4. c. 25. n. 8. & 10. & Barbolam de potest. Episcop. per. 3. allegat. 70. n. 48. & 49.

Tom. III.

Sup. cõento in hac Ref. in tom. 8. tr. 3. Refol. 5. §. Notandum est, per totū.

Sup. hoc examine Episcoporum mutata sententia contra rium lege in Ref. not. praterita, & in eodem §.

in damnatum tertij, atque ideo esset peccaminosa. Vnde rectè Rodriguez in *summa*, tom. 1. cap. 5. n. 1. sic ait: *Los Examinadores pecan mortalmente comunicando por sí, o por otros à los amigos que han de examinar los puntos, que les han de preguntar, para que con este auiso respondan mejor, que lo demas opositores, que no tienen semejante auiso. Sic ille.*

RESOL. C.

An examinadores Synodales teneantur indicare Episcopo digniorem, licet ipse precipiat solum, ut ei dicant, qui, & quot sunt idonei, & digni? Ex p. 2. r. 5. & Misc. 1. Ref. 112. alias. 111.

§. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere; Episcopi vt plurimum negatiuam sententiam tenent, & pro illis videtur stare declaratio Cardinalium apud Marzillam lib. 1. tit. 2. cap. 19. ita asserunt: Congregatio Concilij censuit non pertinere ad examinadores, sed ad solum Episcopum iudicare quis ex concurrentibus ad Parochialem vacantem sit magis idoneus: Et in Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. tantum habetur, vt examinadores petacto examine renuncient Episcopo quoscunque ab iis idonei iudicati fuerint.

2. Sed his non obstantibus, Doctores clamant, & docent contrarium, vt Azorius part. 2. l. b. ... c. 15. q. 11. & Medina in *summa*. c. 14. §. 32. reg. 4. vbi sic asserit. *Ha se de aduertir, que el Obispo, o Prouisor à cuyo cargo esta el proueer los beneficios, llama algunas personas, para que examinen los tales, estan obligados à firmar qual es el digno, y que es el mas digno, por que haziendo lo contrario, pecan mortalmente. Porque en dexir el Obispo, que le digan qual es el mas digno, sino que digan si son dignos, es en buen romance dexir que lo quiera el proueer à quien el quisiere, y no como manda la ley, y en esto han de tener animo y pecho para responder al Obispo, y à los semejantes los examinadores, porque es gran lastima lo que passá ey dia, mas se ha de mirar lo que manda Dios, que lo que ama el Obispo.* Ita Medina, quem postea sequuntur Villalobos in *summa*. tom. 2. tract. 8. diff. 5. n. 7. & Petrus de Ledesma in *summa*, tom. 2. tract. 7. c. 22. concl. 5. diff. 13. fol. mibi 166. vide etiam Zerolam in *praxi Episc.* part. 1. ver. parochia, §. 2. & Lopez in *instrucl.* part. 1. c. 17.

3. Non reticeam tamen primam sententiam negatiuam probabilem esse secundum mentem Ledesmae vbi supra, & illam nouissimè docent Venerus in *exam. Episcop.* lib. 4. c. 25. n. 21. Lotterius de re beneficiaria tom. 1. lib. 2. q. 31. n. 98. & Massobrius in *praxi de conuers. requis.* 4. dub. 3. n. 2. vbi asserit, examinadores ex officio, & in executionem Concilij, non tenentur indicare digniorem; secus autem quando Episcopus id postulat extra casum Concilij, vt instruet suam conscientiam, vt sciat viliozem facere Ecclesie electionem, & magis digno illam conferre. Ita Massobrius, Garzia de beneficiis tom. 2. part. 9. c. 2. num. 108. & seq. cum Viuiano in *praxi iuris patr.* part. 2. lib. 10. c. 1. n. 45.

RESOL. CI.

An in Canonicibus, Personatibus, Dignitatibus, & ceteris Prebendis, & dimidijs Prebendis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum, & in Præstimonis, & alijs simplicibus beneficijs Curam animarum non habentibus, licitum sit eligere dignum,

prætermisso digniori?

Et quid, si ad Episcopatum, Caráinalatum, Decanatum eligatur minus dignum? Ex p. 2. r. 15. & Misc. 1. Ref. 108.

§. 1. **P**rima opinio absolute negat. Sic Vasquez opus. de benef. c. 2. §. 2. dub. 8. num. 78. vbi ait: Mihi videtur in omnibus beneficijs, esse mortale, digniorem prætermittere, quoniam vniuersaliter docet S. Thom. 2. 2. quest. 63. quod acceptio personarum committitur in beneficijs; ergo etiam in beneficijs non habentibus curam animarum. Ita etiam multi alij, inter quos est Bañez 2. 2. quest. 63. art. 2. dub. 5.

2. Secunda opinio est Ferdinandi Rebellij de oblig. instr. part. 1. lib. 3. q. 4. n. 12 vbi distinguit inter electionem ad beneficia simplicia maiora, & ad beneficia simplicia minora, ait enim: Peccatum lethale esse videtur, eligere minus dignum ad Cardinalatus, Canonatus, Decanatus, & alia beneficia simplicia magni momenti, quando notabilis, & euidentis est inter promotum, & digniorem prætermissum excessus. Si verò parus sit, veniale videtur, vel si beneficium simplex non tanti momenti sit. Probat, quia violatio iustitiæ distributiue, per acceptiorem personarum ex genere suo mortale est. Quare nisi ex paritate materiæ per respectum ad excessum eligendorum, vel beneficiorum excusetur, lethale erit: sic etiam tenet hanc sententiam ex neoterics, Ioan. Malder. in 2. 2. tract. 9. cap. ... dub. 7. & Lessius vbi supra num. 64.

3. Tertia opinio est Regini. tom. 2. lib. 30. tract. 3. cap. 15. num. 179. in fine. Lessij lib. 2. cap. 34. dub. 14. num. 66. qui asserunt in Canonicibus, & ceteris beneficijs simplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum semel, vel bis prætermittere digniorem, modò conferatur ei, qui verè dignus sit: videtur tamen esse mortiferum, si quis id passim faciat, aut si raro curet, vt digniores præferantur. Et ratio est, quia quòd semel, vel iterùm dignior prætermittatur in huiusmodi beneficijs, non censetur notabile incommodum, aut notabilis iniuria Ecclesiarum; paucorum enim mediocritas, aliorum virtute facile compensatur.

4. Quarta opinio, quam ego libenter amplector, est Nau. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 172. Ledesma in *sum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 7. diff. 15. fol. mibi 170.* Gutierrez Can. 99. lib. 2. cap. 11. num. 12. & Garzia de benef. tom. 2. p. 7. cap. 16. num. 16. vbi absolute, & simpliciter asserit, omnia beneficia, quæ curam animarum non habent, satis est, vt conferantur dignis, etiam prætermisissis dignioribus. At si hæc opinio non esset vera, aliter vbi supra, Gutierrez, omnes Prælati essent in statu damnationis: nam passim in beneficijs simplicibus eligunt dignos, dignioribus prætermisissis. Et ratio est, quia dum Concilium Tridentinum in diuersis capitibus sola Episcopalia beneficia, & cutata dignioribus esse conferenda decreuit, videtur concessisse cetera beneficia ad arbitrium Prælati distribui posse: præsertim, quia dum de Canonicibus loquitur sess. 24. de Reformat. cap. 12. hortatur, vt in prouincijs, vbi id commode fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonice in Cathedralibus Ecclesijs, & Collegiatis insignibus conferatur tantum Magistris, & Doctoribus, aut etiam Licentijs in Theologia, seu iure Canonico: ergo necessariò conferri non debent gradatis, & sic dignioribus, sed arbitrio superioris legitimi videtur relictum. At verò iura antiqua non ita plana sunt in beneficijs simplicibus, sicuti in curatis: quæ si essent, adhuc oppositum videtur introducum,